

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
 ในชุมชน เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา
 Factors Affecting Public Participation in Waste Management within
 Communities of Betong Municipality, Yala Province

ณัชชา ปรีเปรมกุล¹
 Natcha Paripremkul¹
 จิรวัดน์ เมธาสุทธิรัตน์²
 Jirawat Methasuthirat²

¹ ผู้บริหาร โรงแรมเบตงไฮเต็ล อำเภอเบตง จังหวัดยะลา

Corresponding Author, The Executive of Betong Hotel, Betong District, Yala Province,
 E-mail: Pinkymafia@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร.; หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 Associate Professor, Dr., Master of Public Administration Program, School of Management Science,
 Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand, E-mail: jirawatmeta@gmail.com

Received: 27 June 2025, Accepted: 30 June 2025, Published: 30 June 2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา และ (3) ปัญหาและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษาจากประชาชนในแต่ละชุมชนในเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา จำนวน 394 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาจากผู้นำชุมชนของชุมชนในเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย

ผลการศึกษา พบว่า (1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา อยู่ในระดับปานกลาง (2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ปัจจัยความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และปัจจัยแรงจูงใจและการสนับสนุนจากชุมชน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และ (3) ปัญหาที่สำคัญคือ การขาดความรู้และสิ่งจูงใจ การสนับสนุนและการประชาสัมพันธ์จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อเสนอแนะ ได้แก่ การเพิ่มความรู้โดยการจัดการอบรม การสนับสนุนทรัพยากรและการประชาสัมพันธ์ รวมถึงการสร้างสิ่งจูงใจผ่านโครงการธนาคารขยะให้กับประชาชน เป็นต้น

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม การจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลเมืองเบตง

Abstract

This study aims (1) to examine the level of public participation in solid waste management within the Betong Municipality communities, Yala Province; (2) to investigate the factors influencing public participation in solid waste management within the Betong Municipality communities; and (3) to explore the challenges and recommendations concerning public participation in solid waste management within the Betong Municipality communities.

This research employed a mixed-methods approach, combining both quantitative and qualitative methodologies. The quantitative data were collected from 394 residents across various communities within Betong Municipality through questionnaires. Descriptive statistics including frequency, mean, percentage, and standard deviation were used along with multiple regression analysis to interpret the data. The qualitative data were conducted through an interview form from five community leaders in Betong Municipality as the key informants, and the data were analyzed using inductive method.

The study found that (1) public participation in solid waste management within the communities of Betong Municipality, Yala Province, was at a moderate level. (2) The factors influencing the public participation included knowledge and understanding of waste management as well as community motivation and support, which were significant at the 0.05 level. (3) Major challenges were lacks of knowledge and incentives and support as well as public relations provided by local government organizations. The recommendations included promoting knowledge through trainings, providing resources and public relations, creating incentives through the waste bank project for the public, etc.

Keywords: Public Participation, Solid Waste Management, Betong Municipality

บทนำ

การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเป็นประเด็นที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ เนื่องจากปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาคครัวเรือน ภาคอุตสาหกรรม หรือภาคบริการ ปริมาณขยะที่มากขึ้นนี้ส่งผลให้เกิดปัญหาการจัดการขยะที่ต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การจัดการขยะมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การจัดการขยะในเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและซับซ้อน เนื่องจากมีปัญหาหลายด้านที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ปัญหาที่พบได้ในเขตเทศบาลเมืองเบตงเกี่ยวข้องกับการแยกขยะที่ไม่เหมาะสม ปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้น การจัดเก็บขยะไม่เพียงพอ การกำจัดขยะที่ไม่ถูกต้อง และการบริหารจัดการที่ขาดประสิทธิภาพ ในชุมชนเทศบาลเมืองเบตง ประชาชนมักจะไม่แยกขยะตามประเภทที่ถูกต้อง ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล และขยะอันตรายมักถูกทิ้งรวมกัน การแยกขยะไม่ถูกต้องนี้ทำให้กระบวนการรีไซเคิลและการจัดการขยะยุ่งยากและใช้เวลานานขึ้น การนำขยะที่สามารถรีไซเคิลได้ไปทิ้งรวมกับขยะทั่วไปทำให้เสียทรัพยากรและพื้นที่การกำจัดขยะที่ไม่จำเป็น (กรมควบคุมมลพิษ, 2564) ด้วยการเจริญเติบโตของประชากรและกิจกรรมทางเศรษฐกิจในเมืองเบตง ปริมาณขยะในแต่ละวันเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ระบบการจัดเก็บและกำจัดขยะที่มีอยู่ไม่สามารถรองรับปริมาณขยะที่เพิ่มขึ้นได้ ทำให้เกิดขยะตกค้างในที่สาธารณะ และส่งผลให้เกิดมลพิษทางสิ่งแวดล้อม (สำนักงานเทศบาลเมืองเบตง, 2565) และเทศบาลเมืองเบตงประสบปัญหาขาดแคลนรถเก็บขยะและถังขยะในพื้นที่ การจัดเก็บขยะไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึง ทำให้ขยะสะสมในที่สาธารณะและชุมชน การขาดแคลนอุปกรณ์การเก็บขยะทำให้การจัดการขยะไม่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพต่ำ (องค์การบริหารจัดการกากของเสีย (องค์การมหาชน), 2565) การกำจัดขยะในเทศบาลเมืองเบตงมักไม่ได้รับการดำเนินการอย่างถูกต้อง ขยะบางส่วนถูกทิ้งลงในแหล่งน้ำหรือทิ้งในพื้นที่สาธารณะ ทำให้เกิดมลพิษทางน้ำและดิน รวมถึงเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรคและสัตว์พาหะนำโรค (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563) การบริหารจัดการขยะในเทศบาลเมืองเบตงบางครั้งขาดการวางแผนและการประสานงานที่ชัดเจน ทำให้การจัดการขยะไม่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพต่ำ ส่งผลให้ปัญหาขยะยืดเยื้อและไม่ได้รับการแก้ไขอย่างถาวร (สำนักงานเทศบาลเมืองเบตง, 2565)

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพ การขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชนจะทำให้ระบบการจัดการขยะไม่ประสบผลสำเร็จ การสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องการจัดการขยะ การให้ความรู้เกี่ยวกับการแยกขยะและการรีไซเคิล รวมถึงการสนับสนุนจากภาครัฐในการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีที่เหมาะสม สามารถเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ เช่นเดียวกับการสร้างแรงจูงใจ เช่น การให้รางวัลหรือสิ่งจูงใจทางการเงินสำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างถูกต้อง (กรมควบคุมมลพิษ, 2562) การสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญ การให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบของขยะต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ รวมถึงวิธีการแยกขยะและการรีไซเคิลที่ถูกต้อง ผ่านกิจกรรมในชุมชน โรงเรียน หรือสื่อสาธารณะ จะช่วยให้ประชาชนมีความ

เข้าใจและสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562) การสนับสนุนจากภาครัฐในการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ถังขยะรีไซเคิล ถังขยะอินทรีย์ และถังขยะอันตราย รวมถึงการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถช่วยลดปัญหาการจัดการขยะได้อย่างมาก (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16, 2562) การสร้างแรงจูงใจ เช่น การให้ส่วนลดค่าบริการจัดเก็บขยะ หรือการจัดกิจกรรมการแข่งขันการแยกขยะในชุมชน สามารถกระตุ้นให้ประชาชนมีความตั้งใจและสนใจในการจัดการขยะมากขึ้น (กรมควบคุมมลพิษ, 2562) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะสามารถสร้างความเข้มแข็งและความสามัคคีในชุมชนได้ เช่น การจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัคร การทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนและองค์กรท้องถิ่น และการจัดกิจกรรมร่วมกัน เช่น การทำความสะอาดชุมชน การจัดการขยะรีไซเคิล หรือการจัดงานตลาดนัดขยะรีไซเคิล (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562)

การวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา เป็นสะท้อนถึงพฤติกรรมการกำจัดขยะ และการส่วนร่วมในการกำจัดขยะ เนื่องจากพื้นที่นี้กำลังเผชิญกับปัญหาขยะที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและการจัดการที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ การศึกษานี้จะช่วยหาแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงระบบจัดการขยะให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงส่งเสริมให้ประชาชนมีบทบาทมากขึ้นในการแก้ไขปัญหาขยะอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา
3. เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา

สมมติฐานของการศึกษา

ปัจจัยพฤติกรรมในการกำจัดขยะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอย หมายถึง วัสดุหรือของเสียที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ ทั้งในรูปของของแข็ง ของเหลว หรือกึ่งของแข็ง ซึ่งไม่ต้องการใช้อีกต่อไปและต้องได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันผลกระทบต่อ

สิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน การจัดการขยะมูลฝอยมีความสำคัญต่อการลดมลพิษ ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันการแพร่โรค ลดค่าใช้จ่ายในการจัดการและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม รวมถึงสนับสนุนการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

2. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนมีบทบาทในด้านการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน และการประเมินผลในกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับชุมชน แนวคิดนี้ครอบคลุม 4 มิติ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยระดับการมีส่วนร่วมแบ่งได้ตั้งแต่การรับรู้ข้อมูล การให้ความคิดเห็น จนถึงการมีอำนาจในการตัดสินใจร่วมกับหน่วยงานรัฐ

3. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกาจำกัดขยะ

พฤติกรรมกาจำกัดขยะ หมายถึง การกระทำที่มุ่งลดปริมาณขยะตั้งแต่ต้นทาง ผ่านแนวทาง 3 Rs (Reduce, Reuse, Recycle) หรือแนวคิด Zero Waste ซึ่งถือเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการแก้ไขปัญหาขยะ องค์ประกอบสำคัญของพฤติกรรมกาจำกัดขยะ ได้แก่ ความตระหนักรู้และความเข้าใจ ทักษะคิด และแรงจูงใจ พฤติกรรมกาปฏิบัติ ปฎิบัติสิ่งแวดล้อมและการสนับสนุน และการเสริมสร้างพฤติกรรมและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกาจำกัดขยะประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านจิตวิทยา ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านนโยบายและกฎหมาย

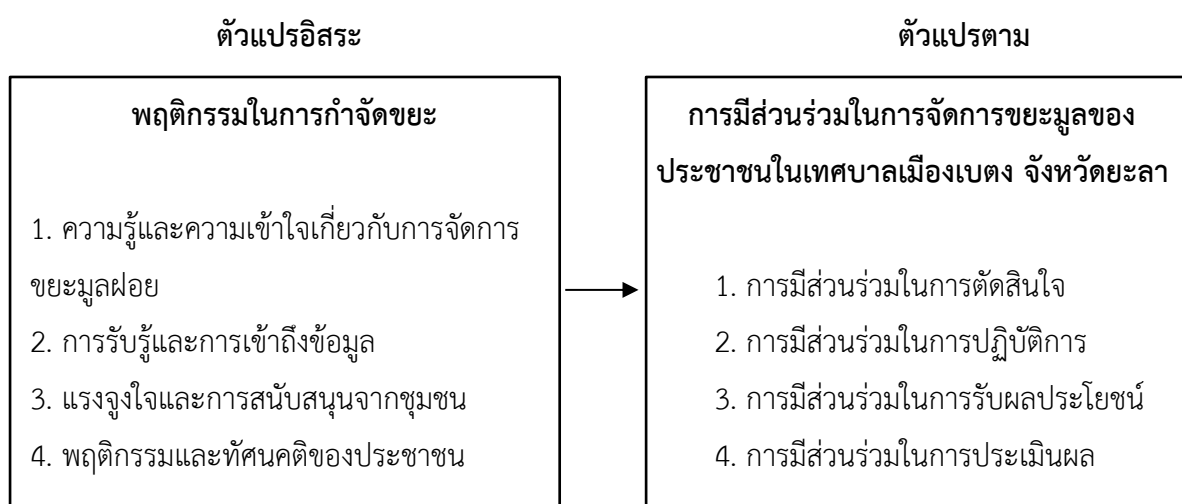
4. การจัดการขยะในชุมชนเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา

เทศบาลเมืองเบตงดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบ โดยมีแนวทางการดำเนินงานที่ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดการขยะต้นทาง เช่น ส่งเสริมการคัดแยกขยะในครัวเรือน การจัดตั้งเครือข่ายอาสาสมัครท้องถิ่นรักโลก 2) การจัดการขยะกลางทาง เช่น การติดตั้งถังขยะแยกประเภท การจัดเก็บและขนส่งขยะอันตราย 3) การจัดการขยะปลายทาง เช่น การจัดการขยะตามหลักวิชาการ การกำจัดขยะอันตรายอย่างถูกต้อง การบริหารจัดการขยะหน้ากากอนามัยในช่วงโควิด-19 และ 4) การบริหารจัดการข้อมูล เช่น การบันทึกข้อมูลปริมาณขยะรายเดือนเข้าสู่ระบบฐานข้อมูลกลางขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้จากการสังเคราะห์จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ค้นคว้าเกี่ยวกับพฤติกรรมในการกาจำกัดขยะ จึงได้ตัวแปรต้น ได้แก่ 1) ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย 2) การรับรู้และการเข้าถึงข้อมูล 3) แรงจูงใจและการสนับสนุนจากชุมชน และ 4) พฤติกรรมและทัศนคติของประชาชน ส่วนตัวแปรตาม (Dependent Variables) ใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen และ Uphoff (1980) และ Chapin (1997) ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล จึงได้เป็นกรอบแนวคิดมาเป็นตัวแปรในการศึกษาค้นคว้า เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา

กรอบแนวคิดการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา ผู้ศึกษาได้สังเคราะห์จากกรอบแนวคิดของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ค้นคว้าเกี่ยวกับพฤติกรรมในการกำจัดขยะ จนได้ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม ใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen และ Uphoff (1980) และ Chapin (1997) จึงได้เป็นกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงกับประชากรที่ผู้วิจัยแจกแบบสอบถาม ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในเขตปกครองของเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา จำนวน 25,988 คน (กรมการปกครอง, 2567) กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ โดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 394 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจงจากผู้นำชุมชนในเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา โดยคำนึงถึงความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่เนื่องจากชุมชนที่มีประชากรหนาแน่นช่วยให้ข้อมูลมีความหลากหลายและครอบคลุม โดยชุมชนขนาดใหญ่ย่อมประกอบด้วยผู้คนจากภูมิหลังและวิถีชีวิตที่หลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้ข้อมูลที่ได้สามารถนำไปใช้ในเชิงนโยบายได้อย่างเหมาะสม ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงเลือกผู้นำชุมชนของชุมชนในเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลาที่มี

จำนวนประชากรมากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ ชุมชนแกรนด์วิลล่า ชุมชนกาแป๊ะฮูลู ชุมชนกุนงจอนง ชุมชนคงคาสามัคคี และชุมชนเบตงฮูลู

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งผู้ศึกษาได้สร้างมาจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเทศบาลเมือง เบตง จังหวัดยะลา แล้วจึงนำมากลับมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับลักษณะของประชากรที่ใช้ในการศึกษา โดยผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ประชาชนที่อยู่ในเขตปกครองของเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา

2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้ศึกษาได้สร้างมาจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเทศบาลเมือง เบตง จังหวัดยะลา แล้วจึงนำมากลับมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับลักษณะของประชากรที่ใช้ในการศึกษา โดยมีการออกแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นอย่างมีโครงสร้าง

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

3.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เมื่อสร้างแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาถึงความถูกต้องของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) และการใช้ภาษา (Verbal Validity) โดยใช้วิธีการ Index of Item-Objective Congruence: (IOC) ซึ่งได้ค่า IOC เท่ากับ 0.98

3.2 ตรวจสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบ (Pre-test) หรือนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อเป็นการทดสอบถึงความเข้าใจและปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสม จากนั้นจึงนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ใช้เกณฑ์การทดสอบค่าความเชื่อมั่นที่ค่า Alpha ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไปและค่าความเที่ยงต้องอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานทุกข้อ โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.96

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยเพื่อเก็บข้อมูลจากประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา จำนวน 394 คน โดยใช้การแจกแบบสอบถามผ่าน QR code ให้ผู้ตอบกรอกด้วยตนเองใน Google Form และหากมีข้อสงสัย ผู้วิจัยจะช่วยเหลืออธิบาย จากนั้นจึงตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ลงรหัส และจัดเตรียมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ต่อไป

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยเพื่อเก็บข้อมูลจากผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลเมืองเบตง จำนวน 5 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนแกรนด์

วิลล่า กาแป๊ะฮูลู กุญจนวนง คงคาสามัคคี และเบตงฮูลู โดยลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้นำชุมชนพร้อมให้กรอกแบบสัมภาษณ์ควบคู่กัน จากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์แบบอุปนัย เพื่อสรุปสาระสำคัญจากคำตอบที่ได้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมประมวลผลสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ หรือ SPSS for windows ในการประมวลผลและจัดตารางวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) ค่าเฉลี่ย (Mean) การหาอัตราส่วนร้อยละ (Percentage Distribution) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้วิธีการเลือกตัวแปรอิสระแบบ Stepwise ในการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นวิธีที่ใช้ในการเลือกตัวแปรอิสระที่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการทำนายตัวแปรตามในแบบจำลองถดถอย โดยจะทำการเพิ่มหรือลบตัวแปรทีละตัวตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ จนกว่าจะได้แบบจำลองที่เหมาะสมที่สุด

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัยหรือเชิงตรรกะ (Inductive Analysis) ซึ่งเป็นการตีความสร้างข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่ได้บันทึกไว้ โดยเนื้อหาจะเกี่ยวกับพฤติกรรมกำกัดขยะ และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย รวมถึงปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตปกครองของเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา มีดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย พบว่า ประชาชนในชุมชนเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 31 - 40 ปี มีอาชีพเป็นข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท มีระยะเวลาอยู่อาศัย 31 ปีขึ้นไป และมีสมาชิกในครัวเรือน 3 คน

2. ระดับพฤติกรรมกำกัดขยะ พฤติกรรมกำกัดขยะของประชาชนในชุมชนเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านพฤติกรรมและทัศนคติของประชาชน ด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูล และด้านแรงจูงใจและการสนับสนุนจากชุมชน

ตารางที่ 1 ผลการวิจัยระดับพฤติกรรมกำจัดขยะของประชาชนในชุมชนเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา
(n = 394)

พฤติกรรมกำจัดขยะ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	3.50	0.77	มาก
2. ด้านการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูล	3.21	0.95	ปานกลาง
3. ด้านแรงจูงใจและการสนับสนุนจากชุมชน	3.18	0.91	ปานกลาง
4. ด้านพฤติกรรมและทัศนคติของประชาชน	3.56	0.82	มาก
รวม	3.36	0.78	ปานกลาง

3. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตารางที่ 2 ผลการวิจัยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา
(n = 394)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย	$\bar{X}$	SD	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.86	1.01	ปานกลาง
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	2.85	1.07	ปานกลาง
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.06	0.93	ปานกลาง
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.72	1.09	ปานกลาง
รวม	2.87	0.96	ปานกลาง

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา ปัจจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ ด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และด้านแรงจูงใจและการสนับสนุนจากชุมชน ส่วนในด้านการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูล และด้านพฤติกรรมและทัศนคติของประชาชนไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย โดยมีการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา ดังนี้

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การพยากรณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
ในชุมชน เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.787 ^a	0.620	0.619	0.592
2	.793 ^b	0.629	0.627	0.585

a. Predictors: (Constant), ด้านการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูล

b. Predictors: (Constant), ด้านการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูล, ด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

จากตารางที่ 3 พบว่า ความเป็นไปได้ในการพยากรณ์เมื่อนำตัวแปรมารวมกัน ได้แก่ ตัวแบบที่ 1 มีความแม่นยำในการพยากรณ์หรือมีอิทธิพลร้อยละ 62 ส่วนที่เหลืออีก ร้อยละ 38 เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่น และตัวแบบที่ 2 มีความแม่นยำในการพยากรณ์หรือมีอิทธิพล ร้อยละ 63 ส่วนที่เหลืออีก ร้อยละ 37 เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่น แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่า ตัวแบบที่ 2 มีความแม่นยำในการพยากรณ์หรือมีอิทธิพลมากกว่าตัวแบบอื่นๆ

จากการวิเคราะห์การพยากรณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วม ได้แก่ ด้านการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูล และด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย เป็นตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา ส่วนการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูล และพฤติกรรมและทัศนคติของประชาชนเป็นตัวแปรอิสระไม่ส่งผลต่อปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การพยากรณ์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
ในชุมชนเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา

(n = 394)

Model	Sum of Squares	Df	Mean Square	F	Sig.
2 Regression	227.319	2	113.660	331.689	.000 ^c
Residual	133.984	391	.343		
Total	361.303	393			

*มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

a. Dependent Variable: การมีส่วนร่วม

b. Predictors: (Constant), ด้านการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูล

c. Predictors: (Constant), ด้านการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูล, ด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา

(n = 394)

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอย	B	SE	Beta	t	Sig
ค่าคงที่ (Constant)	-.039	.138		-.279	.780
ด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับ การจัดการขยะมูลฝอย	.182	.059	.146	3.085	.002

R = 0.793, R Square = 0.627, Adjusted R Square = 0.627, S.E = 0.585, Sig = 0.000

*มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา

Model	Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics	
					Tolerance	
1 ด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	.146 ^b	3.085	.002	.154	.426	
ด้านการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูล	.141 ^b	2.465	.014	.124	.293	
ด้านพฤติกรรมและทัศนคติของประชาชน	.115 ^b	2.563	.011	.129	.478	
2 ด้านการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูล	.092 ^c	1.529	.127	.077	.260	
ด้านพฤติกรรมและทัศนคติของประชาชน	.076 ^c	1.600	.110	.081	.420	

a. Dependent Variable: การมีส่วนร่วม

b. Predictors: (Constant), ด้านการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูล

c. Predictors: (Constant), ด้านการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูล, ด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

จากตารางที่ 4 ถึงตารางที่ 6 การคำนวณทางสถิติพบตัวแปรที่ได้รับการคัดจากสมการถดถอยพบด้วยกัน 2 ตัวแบบ ดังนี้

ตัวแบบที่ 1 ตัวแปรอิสระที่ได้รับการคัดออกจากสมการ คือ ด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูล และด้านพฤติกรรมและทัศนคติของประชาชน

ตัวแบบที่ 2 ตัวแปรอิสระที่ได้รับการคัดออกจากสมการ คือ ด้านการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูล และด้านพฤติกรรมและทัศนคติของประชาชน

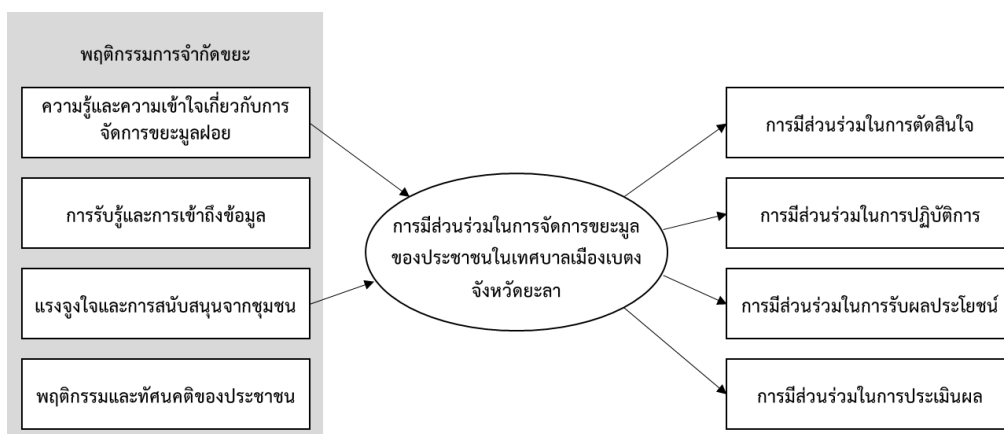
ดังนั้น ผลการศึกษาความเหมาะสมของการคัดออกสมการถดถอย ผู้วิจัยจึงเลือกตัวแบบที่ 2 ซึ่งมีค่า Partial Correlation ต่ำกว่าตัวแบบที่ 1 ทั้งนี้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.793 ค่าความเป็นไปได้ในการพยากรณ์เมื่อนำตัวแปรทั้งหมดมารวมกัน จากตัวอย่างที่มีความแม่นยำในการพยากรณ์หรือมีอิทธิพลถึงร้อยละ 63 โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของตัวแปรตามในพยากรณ์ 0.585

ตารางที่ 7 ผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
ในชุมชน เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอย	Sig	แปลผล
1. ด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย	0.00	ส่งผล
2. ด้านการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูล	0.13	ไม่ส่งผล
3. ด้านแรงจูงใจและการสนับสนุนจากชุมชน	0.00	ส่งผล
4. ด้านพฤติกรรมและทัศนคติของประชาชน	0.11	ไม่ส่งผล

จากตารางที่ 7 ผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา พบว่า ปัจจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ ด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และด้านแรงจูงใจและการสนับสนุนจากชุมชน ส่วนในด้านการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูล และด้านพฤติกรรมและทัศนคติของประชาชนไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

จากการศึกษา พบปัจจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล จะเห็นได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เขตเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา พบว่าปัจจัยที่มีนัยสำคัญและส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ด้านความรู้และความเข้าใจ และ ด้านแรงจูงใจและการสนับสนุนจากชุมชน เนื่องจากการขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องการจัดการขยะส่งผลให้ประชาชนในบางชุมชนยังไม่เห็นความสำคัญของการแยกขยะ รวมถึงขาดความตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการจัดการขยะที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้น การให้ความรู้และการประชาสัมพันธ์จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้าใจและกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากนี้ แรงจูงใจและการสนับสนุนจากชุมชน เช่น การเพิ่มถังขยะที่แยกประเภท การจัดโครงการธนาคารขยะ หรือกิจกรรมแลกขยะรีไซเคิลเป็นสิ่งของหรือเงินรางวัล จะช่วยกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ การให้แรงจูงใจและการสนับสนุนจากชุมชนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความร่วมมือและสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของในการดูแลชุมชนร่วมกัน ดังจะเห็นได้จากแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย
ในชุมชน เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา

จากแผนภาพข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรมกำกัดขยะของประชาชน มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา ได้แก่ ด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และด้านแรงจูงใจและการสนับสนุนจากชุมชน นอกจากนี้ปัจจัยด้านการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูล และด้านพฤติกรรมและทัศนคติของประชาชนไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

5. ปัญหา และข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา ปัญหาการจัดการขยะในชุมชนเบตงประกอบด้วย การขาดถังขยะแยกประเภทที่เพียงพอ การขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานท้องถิ่น และปัญหาสัตว์รบกวน ทำให้ขยะปะปนกัน ขาดแรงจูงใจในการแยกขยะ และเกิดความสกปรกที่กระทบต่อสุขภาพ ปัญหาเหล่านี้ขัดขวางการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพและต้องแก้ไขอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างชุมชนที่สะอาดและน่าอยู่ในระยะยาว และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการจัดการขยะในชุมชน ได้แก่ กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองเบตง ควรมีการเพิ่มถังขยะแยกประเภท การจัดอบรมให้ความรู้ การสร้างแรงจูงใจผ่านโครงการธนาคารขยะ การรณรงค์ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ และการกำหนดกฎระเบียบที่ชัดเจน มาตรการเหล่านี้ช่วยให้ประชาชนเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญ และร่วมมือในการจัดการขยะอย่างเป็นระบบ สร้างชุมชนที่สะอาด น่าอยู่ และยั่งยืนในระยะยาว

สรุปและอภิปรายผล

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา ซึ่งเป็นประเด็นที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเมืองและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ตลอดจนปัญหาและแนวทางการพัฒนาเพื่อส่งเสริมการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ จากการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยสามารถจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ประชาชนมีโอกาสนในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการขยะภายในชุมชน และหน่วยงานท้องถิ่นเปิดรับข้อเสนอแนะ อย่างไรก็ตาม อัตราการเข้าร่วมประชุมหรือการมีบทบาทในการกำหนดนโยบายด้านการจัดการขยะยังอยู่ในระดับต่ำ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ เช่น การคัดแยกขยะและการเข้าร่วมโครงการทำความสะอาดชุมชน อย่างไรก็ตาม ความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรมเหล่านี้ยังไม่สูงมากนัก 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ประชาชนได้รับประโยชน์จากการที่สภาพแวดล้อมภายในชุมชนสะอาดขึ้น และการบริการจัดการขยะของหน่วยงานท้องถิ่นดีขึ้น อย่างไรก็ตาม มาตรการจูงใจ เช่น การให้ผลตอบแทนจากการคัดแยกขยะ หรือโครงการธนาคารขยะ ยังมีบทบาทจำกัดในการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะในระดับต่ำมาก โดยเฉพาะในส่วนของการเข้าร่วมเป็นคณะทำงานด้านการจัดการขยะ หรือการเสนอแนะเชิงนโยบายในการปรับปรุงแนวทางการดำเนินงาน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มี 2 ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ 1) ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะ พบว่า ประชาชนมีระดับความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการขยะที่ถูกต้อง โดยเฉพาะผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม การนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การคัดแยกขยะอย่างเคร่งครัด ยังพบข้อจำกัด 2) แรงจูงใจและการสนับสนุนจากชุมชน พบว่า การสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อนบ้าน และผู้นำชุมชน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างไรก็ตาม มาตรการกระตุ้นแรงจูงใจจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีข้อจำกัด ส่งผลให้การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการจัดการขยะเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะภายในชุมชน มีดังนี้ 1) ขาดถังขยะแยกประเภทที่เพียงพอทำให้การคัดแยกขยะเป็นไปได้ยาก และส่งผลให้ขยะถูกทิ้งรวมกัน 2) ขาดมาตรการสนับสนุนจากหน่วยงานท้องถิ่น พบว่า การดำเนินนโยบายด้านการจัดการขยะยังไม่มีมาตรการชัดเจนและขาดการสนับสนุนอย่างเป็นระบบ และ 3) ปัญหาสัตว์รบกวนและขยะตกค้าง ทำให้การจัดเก็บขยะที่ไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดปัญหาสุขอนามัยและสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม

แนวทางการพัฒนาและข้อเสนอแนะ เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยภายในชุมชนเทศบาลเมืองเบตงมีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรดำเนินมาตรการ ได้แก่ 1) เพิ่มจำนวนถังขยะแยกประเภทและกำหนดจุดทิ้งขยะที่มี

ความเหมาะสม 2) พัฒนาโครงการรณรงค์ให้ความรู้ เช่น การจัดอบรมเรื่องการคัดแยกขยะ และการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการลดปริมาณขยะ 3) กำหนดมาตรการจูงใจให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น เช่น โครงการธนาคารขยะ หรือการให้สิ่งตอบแทนแก่ผู้ที่ปฏิบัติตามหลักการจัดการขยะอย่างถูกต้อง 4) ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารผ่านสื่อที่เข้าถึงประชาชนได้ง่าย เช่น โซเชียลมีเดีย หรือป้ายประกาศภายในชุมชน และ 5) กำหนดกฎระเบียบและข้อบังคับที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการขยะ พร้อมทั้งดำเนินมาตรการบังคับใช้อย่างจริงจัง

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา อยู่ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยที่เอื้อต่อการเข้าร่วม ได้แก่ ระดับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะ และการสนับสนุนจากชุมชน อย่างไรก็ตาม ยังมีอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติจริงยังไม่มีประสิทธิภาพมากนัก เช่น การขาดสิ่งจูงใจ การเข้าถึงข้อมูลที่จำกัด และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลที่ยังอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น การพัฒนาแนวทางการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมถึงหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในชุมชน เพื่อให้เกิดการจัดการขยะที่เป็นระบบ ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสร้างชุมชนที่สะอาด น่าอยู่ และยั่งยืนในระยะยาว

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา ที่ได้จากเครื่องมือการศึกษาค้นคว้ามีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการจัดการขยะของประชาชนในชุมชนเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวัฒน์ สังข์แย้ม (2564) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะในองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ความสำคัญสูงสุดในกรณีนี้คือการปฏิบัติจริง เช่น การแยกขยะหรือการลดปริมาณขยะในชีวิตประจำวัน ซึ่งยังเป็นความท้าทายสำคัญในเบตง เพราะพฤติกรรมการแยกขยะในชีวิตประจำวันยังต่ำ หากเมื่อพิจารณาทางด้านสามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบของการจัดการขยะ เช่น มลภาวะทางน้ำ ดิน และอากาศที่อยู่ในระดับมาก แต่การนำความรู้นี้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การแยกขยะประเภทต่าง ๆ ยังมีข้อจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาติ พงศาต (2560) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะช่วยเพิ่มความร่วมมือในชุมชน ชี้ให้เห็นว่าการอบรมและการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมได้

1.2 ด้านการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูล แม้ว่าความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะจะมีในระดับมาก แต่การเข้าถึงข้อมูลและการนำข้อมูลไปใช้ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาวรินทร์ อังคภาณุกุล (2562) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เทศบาลตำบลแก่งเสี้ยน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี ชี้ให้เห็นว่าประชาชนมักไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการ

ขยะมูลฝอยอย่างเพียงพอ การเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์ เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์และการจัดกิจกรรมในชุมชน อาจช่วยเสริมสร้างการรับรู้และกระตุ้นให้ประชาชนเข้าร่วมการจัดการขยะได้มากขึ้น

1.3 ด้านแรงจูงใจและการสนับสนุนจากชุมชน การขาดแรงจูงใจเป็นปัญหาหลักในชุมชนเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา ส่งผลต่อความยั่งยืนของโครงการจัดการขยะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยาภรณ์ มาสวัสดิ์ และจุฑามาศ แก้วมณี (2564) ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการขยะอันตรายชุมชนในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การสร้างแรงจูงใจ เช่น โครงการธนาคารขยะหรือการให้รางวัลสำหรับการแยกขยะ สามารถกระตุ้นความสนใจของประชาชนได้ อีกทั้งการสนับสนุนจากผู้นำชุมชนและครอบครัว ช่วยส่งเสริมความร่วมมือในระยะยาว

1.4 ด้านพฤติกรรมและทัศนคติของประชาชน แม้ว่าประชาชนในชุมชนเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา จะสนับสนุนโครงการจัดการขยะในระดับหนึ่ง แต่การปฏิบัติจริง เช่น การแยกขยะในชีวิตประจำวัน ยังต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพศาล ท่าทราย (2560) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่บางกะเจ้า จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ความตระหนักถึงปัญหาขยะส่งผลโดยตรงต่อการมีส่วนร่วม ดังนั้น การสร้างทัศนคติที่ดีและการเน้นผลกระทบที่ชัดเจน เช่น ผลเสียต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม จะช่วยกระตุ้นให้ประชาชนปฏิบัติตามมากขึ้น

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพงษ์ ศรีนาค (2561) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองช้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า การรับผลประโยชน์เป็นมิติที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด อย่างไรก็ตามการสนับสนุนจากผู้นำชุมชนหรือแรงจูงใจภายนอกช่วยเพิ่มการมีส่วนร่วมได้ หากเมื่อพิจารณารายด้านสามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนในชุมชนเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา การมีส่วนร่วมในด้านนี้อยู่ในระดับสูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ ประชาชนในชุมชนเบตงพึงพอใจกับการมีส่วนร่วมที่นำไปสู่สภาพแวดล้อมที่สะอาด การได้รับบริการจัดการขยะที่ดีขึ้นจากหน่วยงานท้องถิ่น และบางส่วนยังได้รับสิ่งจูงใจ เช่น เงินรางวัลหรือคูปองจากการรีไซเคิล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวัฒน์ สังข์แย้ม (2564) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี พบว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจช่วยเพิ่มความไว้วางใจและความโปร่งใสในโครงการ อย่างไรก็ตาม ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับบทบาทสำคัญในการตัดสินใจ ซึ่งตรงกับสถานการณ์ในเบตง

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ เช่น การแยกขยะและการทำความสะอาดชุมชน เป็นสิ่งที่ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยเฉพาะในเรื่องการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนบ้าน เช่น การรวบรวมขยะรีไซเคิล การเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดโดยหน่วยงานท้องถิ่น เช่น โครงการรีไซเคิล ยังมีจำนวน

ผู้เข้าร่วมที่จำกัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชาดา พุฒตาล (2560) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การสนับสนุนจากหน่วยงานท้องถิ่น เช่น การจัดกิจกรรมทำความสะอาดหรือรีไซเคิล มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม แต่จำเป็นต้องมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเพื่อดึงดูดผู้เข้าร่วม

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ประชาชนในชุมชนเทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา พึงพอใจกับผลลัพธ์จากการจัดการขยะ เช่น สภาพแวดล้อมที่สะอาดขึ้น และบริการจัดการขยะที่ดีขึ้นจากหน่วยงานท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม การได้รับสิ่งจูงใจ เช่น รางวัลหรือคู่มือส่วนลดจากการรีไซเคิล ยังมีบทบาทน้อยในการสร้างแรงจูงใจในกลุ่มประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพงษ์ ศรีนาค (2561) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองช้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า การรับผลประโยชน์ เช่น การบริการจัดการขยะที่ดีขึ้น ช่วยเพิ่มความพึงพอใจและการสนับสนุนจากประชาชน

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผลอยู่ในระดับต่ำที่สุด ประชาชนมีบทบาทน้อยในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลลัพธ์ของโครงการหรือการกำหนดเป้าหมายในอนาคต การเข้าร่วมเป็นคณะทำงานร่วมในการประเมินผลยังมีจำกัดมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาวรินทร์ อังคภาณุกุล (2562) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนเทศบาลตำบลแก่งเสี้ยน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เพราะขาดช่องทางที่ชัดเจนและการสนับสนุนจากหน่วยงาน

3. ปัจจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ ด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และด้านแรงจูงใจและการสนับสนุนจากชุมชน ซึ่งในด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยาภรณ์ มาสวัสดิ์ และจุฑามาศ แก้วมณี (2564) ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการขยะอันตรายชุมชนในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะ โดยเฉพาะการแยกขยะอันตรายมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ความรู้ที่ชัดเจนเกี่ยวกับผลกระทบของขยะและวิธีการจัดการที่ถูกต้องช่วยให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการขยะมากขึ้น เช่น การแยกขยะที่ต้นทางและการลดปริมาณขยะ ส่วนในด้านแรงจูงใจและการสนับสนุนจากชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพงษ์ ศรีนาค (2561) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองช้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี และงานวิจัยของ วิวัฒน์ สังข์แย้ม (2564) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี แสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจ เช่น การให้ผลตอบแทนหรือรางวัล และการสนับสนุนจากชุมชนหรือหน่วยงานท้องถิ่น เช่น การจัดอบรมหรือโครงการส่งเสริมความร่วมมือ เป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม การสร้างแรงจูงใจทำให้ประชาชนรู้สึกถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ทั้งนี้เทศบาลเมืองเบตงควร

ให้ความสำคัญในด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และด้านแรงจูงใจและการสนับสนุนจากชุมชน เนื่องจากเป็นปัจจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนยิ่งขึ้น ส่วนในตัวแปรที่ได้ไม่ส่งผลต่อการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ ด้านการรับรู้และการเข้าถึงข้อมูล และด้านพฤติกรรมและทัศนคติของประชาชน เทศบาลเมืองเบตง ควรส่งเสริมและหาแนวทางการแก้ไข เพื่อเป็นการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่

4. ปัญหา และข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน เทศบาลเมืองเบตง จังหวัดยะลา พบว่า การจัดการขยะในชุมชนเผชิญปัญหาหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน หนึ่งในปัญหาหลักคือการขาดแคลนถังขยะแยกประเภทที่เพียงพอ ทำให้ขยะปะปนกันและยากต่อการคัดแยกในกระบวนการรีไซเคิล นอกจากนี้ การขาดแรงจูงใจในการแยกขยะ รวมถึงการไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการขยะ ส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับต่ำ ปัญหาเหล่านี้ซ้ำเติมด้วยการขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานท้องถิ่น เช่น การประชาสัมพันธ์ข้อมูลและการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม ทั้งนี้ ปัญหาสัตรีบริบท เช่น หนูและแมลงวัน ที่อาศัยในกองขยะ ยังสร้างความเสี่ยงต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของชุมชน โดยเฉพาะโรคที่เกิดจากการปนเปื้อนของขยะในสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยาภรณ์ มาสวัสต์ และจุฑามาศ แก้วมณี (2564) ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการขยะอันตรายชุมชนในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา พบว่า การจัดหาถังขยะเฉพาะประเภทช่วยกระตุ้นการคัดแยกขยะ นอกจากนี้ การจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการแยกขยะ และสอดคล้องกับงานของ วิวัฒน์ สังข์แย้ม (2564) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี พบว่า การประชาสัมพันธ์ช่วยกระตุ้นการรับรู้และการมีส่วนร่วม รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาวรินทร์ อังคภาณุกุล (2562) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เทศบาลตำบลแก่งเสี้ยน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า กฎระเบียบที่เข้มงวดส่งเสริมพฤติกรรมที่มีวินัยในการจัดการขยะ เมื่อผนวกมาตรการเหล่านี้เข้าด้วยกัน จะสามารถสร้างระบบจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระยะยาว นอกจากนี้ผลการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งเป็นความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนเบตง จังหวัดยะลา ในด้านการสนับสนุนการจัดการขยะมูลฝอย ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งได้ข้อมูลมาจากผู้นำชุมชน อาจเป็นไปได้ว่า ยังขาดการสื่อสาร หรือการประชาสัมพันธ์ในการรับรู้ร่วมกัน แต่มุมมองของผู้วิจัยการจัดการขยะยังมีประสิทธิภาพไม่สูงมากนัก โดยอาจจะมีการสนับสนุนด้านการจัดการขยะอย่างแท้จริงและมีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนและผู้นำชุมชนร่วมกัน เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยเกิดประโยชน์สูงสุดจากการมีส่วนร่วมในการกักขยะ

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2568). *การคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธีและเพิ่มมูลค่า*. สืบค้นจาก https://www.pcd.go.th/wp-content/uploads/2020/05/pcdnew-2020-0524_04-24-39_979304.pdf. (2562). รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2562. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ.
- จริยาภรณ์ มาสวัสดิ์ และจุฬามาศ แก้วมณี. (2564). แนวทางการจัดการขยะอันตรายชุมชนใน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 6(1), 91-101.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2563). *การประเมินสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปภาวรินทร์ อังคภาณุกุล. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เทศบาลตำบล แก่งเลี่ยน อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไพศาล ท่าทราย. (2560). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ในพื้นที่ บางกะเจ้า จังหวัดสมุทรปราการ*. [วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิวัฒน์ สังข์แย้ม. (2564). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วน จังหวัดนนทบุรี*. [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศิริพงษ์ ศรีนาค. (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบล หนองช้างคอก อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี*. [วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเทศบาลเมืองเบตง. (2565). รายงานสถานการณ์ขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเมืองเบตง. เข้าถึงได้จาก: <http://www.betongcity.go.th>
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). *แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยและ ของเสียอันตรายในชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- สุชาติ พุ่มตาล. (2560). *การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษา เทศบาลเมืองทุ่งสง จังหวัด นครศรีธรรมราช*. [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

องค์การบริหารจัดการกากของเสีย (องค์การมหาชน). (2565). *แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาล*.

กรุงเทพฯ: องค์การบริหารจัดการกากของเสีย (องค์การมหาชน).

Chapin, F.S. (1997). *Social participation and social intelligence*. New York: Longman.

Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980). Participation's place in rural development: seeking clarity through specificity. *World Development*, 8(3), 213-235.